

Laguskottets betänkande nr 10 år 1973

Nr 10

Laguskottets betänkande i anledning av motion om rätt för omyndig till ersättning av staten för förlust genom förskingring av omyndigs medel.

I motionen 1973:71 av herrar Börjesson i Falköping (c) och Eriksson i Bäckmora (c) hemställes att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till lagstiftning om statlig ersättning för förluster som omyndig åsamkas genom förskingring från förmyndares sida.

Nuvarande ordning

Bestämmelserna om förmynderskap och kontrollen av dessa återfinns i föräldrabalken (FB).

För omyndig skall alltid finnas *förmyndare* även i det fall att den omyndige ej har egendom som skall förvaltas. För underårig är föräldrarna eller en av dem förmyndare. Finnes ej sådan legal förmyndare förordnar rätten förmyndare. Lagen innehåller en rekommendation att därvid i första hand skall utses någon av den omyndiges släktingar.

Prövas förmyndaren inte längre vara lämplig att utöva sin befattning kan rätten entlediga honom. Grunden härför kan vara missbruk eller försummelse vid utövande av befattningen, ekonomiskt obestånd eller annan orsak vilken i och för sig ej behöver hänföra sig till förmyndarens personliga egenskaper. Förmyndaren är skyldig att ersätta skada som han uppsåtligen eller av vårdslöshet orsakat den omyndige. Fordran i anledning av sådan skada preskriberas inom ett år från det den omyndige, sedan han blivit myndig, eller ny förmyndare erhållit del av de slutredovisningshandlingar den avgående förmyndaren har att avge till överförmyndaren. Den korta preskriptionstiden gäller inte fordran på grund av förmyndarens brottsliga förfarande. *Svensk rätt saknar bestämmelser om statligt ansvar eller försäkringsskydd för anförtrodda medel.*

Är förmyndaren förhindrad att utöva förmynderskapet i dess helhet eller i avseende på vissa rättshandlingar, skall rätten förordna *god man* att iaktta den omyndiges rätt. *God man* kan vidare förordnas för iakttagande av bortovarande eller okänd arvinges eller testamentstagares rätt.

I vad gäller *förvaltningen* av omyndigs egendom och *kontrollen* över denna förvaltning är för den svenska rätten sedan gammalt utmärkande den vidsträckt självständighet som tillerkänns förmyndaren. Det allmännas tillsyn sker genom såväl löpande kontroll som genom årlig kontroll. Denna tillsyn utövas i första hand av kommunalt valda *överförmyndare*, vilka i sin tur står under tillsyn av *förmynderskapsdomstolen*. Den löpande kontrollen möjliggörs genom att kontrollmyndighetens samtycke uppställts som villkor för vidtagande av vissa åtgärder från förmyndarens sida samt genom krav på placering i bank i vissa fall av

omyndigs medel. Den årliga kontrollen sker genom granskning av de redovisningshandlingar som förmyndaren varje år skall avge till överförmyndaren. De inskränkningar som genom den löpande kontrollen sker i förmyndarens förvaltningsrätt avser både rätten att placera omyndigs medel i vissa fall, t. ex. i aktier, och rätten att företa vissa rättshandlingar. Tillståndsmyndighet är, såvitt avser överlåtelse eller pantsättning av omyndigs fasta egendom, förmynderskapsdomstolen och i övriga fall överförmyndaren. Nedsättning i bank av omyndigs värdehandlingar skall ske bl. a. så snart dessas värde överstiger 5 000 kronor. Nedsättningen medför att förmyndaren inte utan överförmyndarens samtycke kan disponera över värdehandlingarna och innebär i praktiken att banken och inte förmyndaren förvaltar de nedsatta tillgångarna. Omyndigs penningmedel som inestår i bank är automatiskt spärrade. Medel för den omyndiges underhåll eller för vården av hans egendom kan dock insättas med förbehåll att de får lyftas utan överförmyndarens tillstånd. Överförmyndaren kan emellertid förordna att sådant förbehåll ej skall gälla. Förmynderskapsdomstolens tillsyn över överförmyndarna sker företrädesvis genom granskning av den årliga redogörelse rörande tillsynen över förmyndares och gode mäns förvaltning som överförmyndaren skall överlämna till domstolen. Rätten kan därutöver verkställa särskild inspektion av överförmyndaren. Olämplig överförmyndare kan entledigas av rätten.

Den 1 juli 1972 trädde en ny skadeståndslag i kraft. Enligt 3 kap. 2 § skall staten eller kommun ersätta personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada, som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar. Bestämmelsen innebär att kommunen skall bära skadeståndsansvaret för av överförmyndaren vållade skador. Under bestämmelsen faller inte uteslutande beslut som har omedelbara rättsverkningar för den enskilda och sålunda i sig själva innefattar myndighetsutövning. Fel eller försummelse vid myndighetsutövning kan föreligga också när en myndighet eller befattningshavare i strid med givna föreskrifter har underlåtit att meddela ett beslut eller vidta en åtgärd. Hit hör t. ex. försummelse från en överförmyndares sida att utföra författningsenlig kontroll av förmyndares förvaltning samt underlåtenhet att ingripa mot missförhållanden som upptäcks vid företagen kontroll. Underlåtenhet från förmynderskapsdomstolens sida att företa föreskriven kontroll av överförmyndarnas verksamhet kan i vissa fall föranleda att även staten blir ersättningsskyldig för uppkomna förluster för den omyndige. Den utvidgning av skadeståndsskyldigheten i offentlig verksamhet som skadeståndslagen innebär löser emellertid endast i begränsad omfattning förevarande problem.

I detta sammanhang bör observeras att fr. o. m. budgetåret 1971/72 inrättas ett särskilt anslag, från vilket betalas ersättning av statsmedel för skador på grund av brott som har begåtts efter årsskiftet

1970–1971. Ersättning utgår dock endast för personskada. Säväl när anslaget inrättades som i anledning av framställningen till 1972 års riksdag om förslagsanslag under denna punkt väcktes motioner som syftade till en utvidgning av rätten till ersättning till att avse även egendomsskada och ideell skada. I sina av riksdagen godkända betänkanden JU 1971:5 och JU 1972:3 konstaterade *justitieutskottets* majoritet att ersättningsordningen borde i viss mån ses som en försöksverksamhet, vilken, om erfarenheterna visade sig goda, borde kunna utvecklas vidare. De begränsningar och den restriktivitet som vidlåde systemet borde enligt utskottets mening bedömas med hänsyn härtill. Enligt utskottet fanns det inte skäl att tillsätta en ny utredning angående systemets utformning. I reservationer till betänkandena förordade utskottets minoritet en översyn av reglerna för statlig ersättning för skador genom brott. Riktpunkter för utredningen borde vara bl. a. att även egendomsskada och skada av ideell natur skulle kunna ersättas.

Frågan om en översyn av reglerna om ersättning för skada på grund av brott aktualiserades ånyo vid behandlingen av propositionen 1972:5 med förslag till skadeståndslag. I en i anledning av propositionen väckt motion (1972:1490) hemställdes om översyn av förevarande bestämmelser genom skadeståndskommitténs försorg. *Lagutskottet* fann i sitt av riksdagen godkända betänkande (LU 1972:10) ej anledning att inta annan ståndpunkt i förevarande hänseende än den som riksdagen tidigare under året intagit, och utskottet avstyrkte därför bifall till motionen. I en till betänkandet fogad reservation hemställde utskottets minoritet (sju ledamöter) att skadeståndskommittén skulle få i uppdrag att utarbeta förslag till lagregler om ersättning för skada på grund av brott.

Också vid årets riksdag har frågan aktualiserats. I två motioner (1973:269 och 1973:598) har yrkats att riksdagen skall begära en utredning syftande till en utvidgning av den statliga ersättningen för skada på grund av brott. *Justitieutskottet* har i sitt betänkande (JU 1973:5) uttalat att enligt utskottets mening är erfarenheterna ännu alltför begränsade för att motivera en omprövning av de av 1971 års riksdag godkända riktlinjerna. Utskottet har därför avstyrkt motionerna. I en till betänkandet fogad reservation har utskottets minoritet (7 ledamöter) hemställt om utredning av frågan om vidgad ersättning till brottsoffer. Utskottets hemställan har den 28 februari 1973 godkänts av riksdagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågan om förstärkning av skyddet för omyndigs medel har behandlats av riksdagen bl. a. åren 1940 (1LU 1940:37), 1964 (1LU 1964:40), 1965 (1LU 1965:7) och 1972 (LU 1972:7). Beträffande riksdagsbehandlingen de tre förstnämnda åren hänvisar utskottet till den redogörelse som finns intagen i utskottets betänkande LU 1972:7 s. 3–4.

Vid 1972 års riksdag uttalade utskottet i anledning av en motion (1972:17) av herr Börjesson i Falköping med yrkande liknande det nu

förevarande, att den viktigaste uppgiften för förmyndarkontrollen torde vara att förebygga att den omyndige drabbas av ekonomiska förluster till följd av försummelse eller oredlighet från förmyndarens sida. Även om den nuvarande kontrollen måste anses effektiv visade enligt utskottet erfarenheterna att det var svårt att helt förhindra förskingring av omyndigs medel. Utskottet hänvisade till att frågan om förstärkning av skyddet för omyndigs egendom vid några tillfällen under senare år blivit föremål för behandling i riksdagen samt till att förmynderskapsutredningen hösten 1970 lagt fram förslag till en skärpning och effektivisering av förmyndarkontrollen. Utskottet anförde vidare att utredningen övervägt tre olika alternativ till lösning av föreliggande problem men att utredningen emellertid inte kunnat förordna något av alternativen. Utskottet påvisade även att under remissbehandlingen av utredningens betänkande endast en av remissinstanserna hade förordat att en statlig garanti infördes till skydd för omyndigs medel. För egen del anförde utskottet följande:

Utskottet vill för sin del understryka att motionärernas syfte att söka förstärka skyddet för omyndigas medel i och för sig är behjärtansvärt. Såsom utskottet ovan framhållit har emellertid förmynderskapsutredningen föreslagit en reform av förmyndarkontrollen som, om den genomförs, ytterligare torde minska den redan relativt ringa risken för att omyndiga tillfogas ekonomiska förluster genom oredlighet från förmyndarens sida. Enligt vad utskottet erfarit är utredningens förslag f. n. föremål för överväganden inom justitiedepartementet. I avvaktan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till utredningens förslag bör enligt utskottets mening inte nu prövas frågan huruvida statlig ersättning bör införas på ifrågavarande område. Utskottet vill i sammanhanget även erinra om att utskottet i sitt betänkande 1972:10 enhälligt tillstyrkt att riksdagen för sin del antar 3 kap. 2 § i Kungl. Maj:ts förslag till skadeståndslag. Detta lagrum föreskriver skyldighet för staten eller kommun att ersätta personskada, sakskada och ren förmögenhetsskada, som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar. I den mån ekonomisk förlust som tillfogats den omyndige kan visas bero på fel eller försummelse från överförmyndarens eller rättens sida, blir således kommunen resp. staten skadeståndsskyldig.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle avslå motionen. I en till utskottets betänkande fogad reservation hemställde utskottets minoritet (7 ledamöter) att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära att förslag förelades riksdagen om införande av statligt ansvar för ekonomiska förluster som omyndig åsamkats genom förmyndares förskingring. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Motionen 1973:71

I motionen framhålls inledningsvis att i svensk rätt saknas bestämmelser som garanterar statligt ansvar eller försäkringsskydd för omyndigas medel som anförtros förmyndare. Från allmän rättssäkerhetssynpunkt ter sig detta enligt motionärernas mening helt bristfälligt. Trots till synes

stränga kontrollföreskrifter förekommer nämligen förskingringar av omyndigas medel. Den omyndige åsamkas i förevarande fall ekonomiska förluster utan att i något avseende själv ha varit vållande till dessa. Det är ju inte den omyndige som utser sin förmyndare. Enbart denna omständighet borde, anser motionärerna, föranleda att samhället också svarar för att den omyndige vid eventuella ekonomiska förluster hålls skadeslös.

Motionärerna hänvisar vidare till lagutskottets ovan redovisade uttalanden vid 1972 års riksdag och tillägger att statens skadeståndsansvar jämlikt 3 kap. 2 § skadeståndslagen enligt deras mening rätteligen omfattar även förmyndarförskingring, emedan förmyndare vid myndighetsutövning är ”i verksamhet för för vars fullgörande staten eller kommunen svarar”. Motionärerna anser dock att lagtexten bör kompletteras så att det klart anges hur ett system med statligt ansvar för förmyndarförskingringar bör byggas upp.

Förmynderskapsutredningen

Den i det föregående omnämnda *förmynderskapsutredningen* har i augusti 1970 avgivit betänkandet (SOU 1970:67) ”Förmynderskap” med förslag till ändringar i föräldrabalken m. m.

I betänkandet har utredningen bl. a. kommit fram till att kontrollen över förmyndares förvaltning alltjämt bör utövas av överförmyndarna. *Överförmyndarinstitutionen* föreslås emellertid bli ändrad. Utredningen föreslår sålunda att överförmyndardistriktens antal väsentligt minskar och framdeles överensstämmer med underrätternas domkretsar. Den verksamhet som överförmyndarna utövar kan enligt utredningens mening närmast jämföras med de uppgifter som åligger rättsvårdande organ. Överförmyndarna bör därför tillsättas av Kungl. Maj:t. Skärpta krav bör samtidigt ställas på överförmyndarnas kompetens. Tillsättningen bör ske efter ett ansökningsförfarande, och i detta bör lokala synpunkter få komma till uttryck genom att yttrande avges utom av förmynderskapsdomstolen även av landstinget. Nu föreslagna ändringar kommer enligt utredningen att leda till en kvalitativ förstärkning av överförmyndarinstitutionen och skapa förutsättningar för att på överförmyndarna överflytta vissa uppgifter som f. n. åvilar underrätterna, t. ex. meddelande av tillstånd till vissa förvaltningsåtgärder. Förmynderskapsdomstolarna kommer därför, om förslaget antas, i fortsättningen att i fråga om förvaltningsåtgärder, där tillstånd erfordras, vara enbart besvärsmyndighet.

Vad angår *förvaltningen av omyndigs egendom och kontrollen över denna förvaltning* har utredningen kommit fram till att den nuvarande principen att förmyndaren ensam bestämmer över sättet för förvaltningen av den omyndiges egendom bör bestå. Överförmyndarna bör i större omfattning än vad nuvarande ordning medger lämnas möjlighet att tillåta förmyndarna att placera omyndigs medel i aktier och därmed jämförliga värdepapper. Samtidigt bör överförmyndarnas arbete med

kontrollen över förmyndarnas förvaltning koncentreras på förmynderskap av svår beskaffenhet och sådana där tillgångarna uppgår till högre belopp. Detta möjliggörs genom en uppmjukning av inskrivningsreglerna beträffande legala förmynderskap och genom ökad befogenhet för överförmyndarna att befria förmyndarna från redovisningsskyldighet samtidigt som den formella granskningen av förvaltningen i stor omfattning kan ske genom databehandling.

Genom ovannämnda förslag har utredningen försökt skapa ett så effektivt skydd som möjligt för den omyndiges medel. Att helt förebygga risken för *förskingringar* och liknande brott har emellertid inte varit möjligt. Utredningen har därför även prövat om behov föreligger av försäkringskydd eller av annan form av ersättning.

För att få ett underlag för bedömningen gjorde utredningen våren 1969 en förfrågan hos ett antal överförmyndare, som representerade distrikt med omkring en fjärdedel av landets befolkning och en femtedel av hela antalet förmynderskap och godmanskap, om det efter den 1 januari 1966 förekommit att någon förmyndare eller god man blivit åtalad och dömd för förskingring av anförtrodda medel. Av svaren framgick, att brottsligheten varit mycket låg. Endast ett fall av speciellt allvarlig art framkom. I övrigt rörde det sig om endast enstaka smärre förskingringar.

Utredningen har kommit fram till att det skydd som i förevarande fall kan bli tillämpligt torde vara att den skadelidande i någon form erhåller ersättning genom det allmännas försorg. Ett sådant skydd har utredningen funnit kunna tänkas ordnas på i huvudsak tre olika sätt.

För det första kan man tänka sig att statsverket direkt åtar sig denna garanti. Staten skulle m. a. o. åta sig att ersätta den skadelidande, och staten skulle givetvis i så fall ha regressrätt mot den i första hand skadeståndsskyldige. Praktiskt torde en sådan ordning icke möta några svårigheter.

Den andra möjligheten är att staten fungerar som försäkringsgivare på det sättet att staten svarar för en skada på samma sätt som enligt det första alternativet men uttar en avgift härför. Liknande lösningar finns inom sociallagstiftningen. Även denna möjlighet synes vara praktiskt genomförbar.

Den tredje möjligheten är att statsverket avtalar med ett enskilt försäkringsbolag, eller möjligen en sammanslutning av sådana, om att överta ifrågavarande risk mot premier. En individuell försäkring är icke tänkbar utan det fick i så fall bli en kollektiv garantiförsäkring och en på något sätt samlad premiebetalning. Ett försäkringsbolag har efter förfrågan av utredningen förklarat sig berett att erbjuda en sådan försäkring, med överförmyndarna såsom samlingsorgan, och såsom en vägledning beräknat premien till en krona per förmynderskap, med ett maximibelopp av 100 000 kronor för varje myndling och en miljon kronor för varje överförmyndardistrikt. Enligt utredningen bör emellertid premien sättas i någorlunda proportion till riskens storlek för varje förmynderskap och endast erläggas för de överförmynderskap som

försäkringen skall omfatta. Även den nu beskrivna tredje möjligheten har utredningen funnit praktiskt genomförbar utan alltför stora svårigheter.

Utredningen har efter övervägande av de tre alternativen emellertid icke kunnat förorda något av dem. Utredningen anför som skäl härför följande.

Såsom förut berörts är frekvensen av förluster på grund av försäkringar inom ifrågavarande område mycket ringa. Såvitt rör förmyndarskap och godmanskap beror detta delvis på de stränga kontrollföreskrifterna, och dessa skulle enligt utredningens förslag ytterligare skärpas. Beträffande boutredningsmännen har utredningen ansett nuvarande kontrollföreskrifter otillräckliga men föreslagit vissa nya sådana. Att under dessa förhållanden införa en omfattande garanti just på dessa områden ter sig i och för sig icke motiverat. Visserligen kan utan tvivel mycket ömmande fall inträffa, men detta gäller i kanske ännu högre grad andra, vida större områden där det ställs anspråk på att staten skall träda in och svara för ersättning i anledning av brott. Tills vidare synes därför icke tillräckliga skäl föreligga för särbestämmelser på ifrågavarande område.

Därest frågans vidare behandling skulle leda till att ett särskilt skydd för detta område skall införas, vill utredningen av de tre ovan nämnda alternativen förorda det första, dvs. att statsverket direkt åtar sig garantin.

Utredningens betänkande har remissbehandlats. Av remissinstanserna har endast *Försäkringsinspektionen*, *Svenska försäkringsbolags förbund* och *Svenska livförsäkringsbolags förening* i gemensamt yttrande samt *Riksorganisationen för mental hälsa (RMH)* berört förevarande spörsmål. De tre förstnämnda delar utredningens mening att skäl tills vidare ej synes föreligga för särbestämmelser på detta område. RMH däremot anser att ett skydd för omyndigas medel bör införas. En utförligare redogörelse för remissyttrandena finns intagen i utskottets betänkande LU 1972:7 s. 9.

Utskottet

Svensk rätt saknar bestämmelser om statligt ansvar eller försäkringskydd för anförtrödda medel. I motionen framhålls att detta är en brist, eftersom det förekommer att förmyndare försäkringar omyndigas tillgångar. Genom förmyndarens oredliga förfarande kan den omyndige, som saknat möjlighet att själv utse förmyndare, tillfogas betydande ekonomiska förluster. Motionärerna anser att staten, som bär ansvaret för förordnandet av förmyndare, även bör svara för att den omyndige i sådana fall hålls skadeslös. Enligt motionärerna bör skadeståndslagen kompletteras så, att staten blir ersättningsskyldig för de ekonomiska förluster som den omyndige åsamkas genom att förmyndaren försäkringar hans tillgångar. Motionärerna yrkar att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådan lagändring.

Såsom framgår av det föregående (s. 3–4) har frågan om förstärkning av skyddet för omyndigs medel varit föremål för riksdagens behandling

vid flera tillfällen. Senast riksdagen prövade frågan var år 1972 i anledning av en motion med samma yrkande som det nu ifrågavarande. Lagutskottet hänvisade då till att förmyndarskapsutredningen i sitt år 1970 angivna betänkande lagt fram förslag till en skärpning och effektivisering av förmyndarkontrollen. Utskottet pekade vidare på att en av utredningen företagen undersökning visade att frekvensen av förluster på grund av förmyndarförskingringar är mycket ringa. Utredningen hade därför inte funnit motiverat att införa en omfattande statlig garanti just på detta område. Utskottet konstaterade även att under remissbehandlingen av utredningens betänkande endast en av remissinstanserna förordat införandet av en sådan garanti. För egen del underströk utskottet att motionärernas syfte att söka förstärka skyddet för omyndigs medel i och för sig var behjärtansvärt. Den av förmyndarskapsutredningen föreslagna reformen av förmyndarkontrollen skulle emellertid, om den genomfördes, ytterligare minska den relativt ringa risken för förmyndarförskingringar. Eftersom utredningens förslag var föremål för överväganden inom justitiedepartementet borde enligt utskottets mening inte då prövas frågan huruvida statlig ersättning borde införas på ifrågavarande område. Utskottet, som avslutningsvis erinrade om att utskottet i annat betänkande tillstyrkt förslaget till skadeståndslag, hemställde att riksdagen skulle avslå motionen. Riksdagen godkände utskottets hemställan.

Skadeståndslagen, som trädde i kraft den 1 juli 1972, föreskriver skyldighet för staten eller kommun att ersätta bl. a. förmögenhetsskada som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar. I den mån ekonomisk förlust som tillfogats den omyndige kan visas bero på fel eller försummelse från överförmyndarens sida, blir alltså kommunen skadeståndsskyldig. Underlåtenhet från förmyndarskapsdomstolens sida att företa föreskriven kontroll av överförmyndarens verksamhet kan i vissa fall föranleda att även staten blir ersättningskyldig för ekonomisk skada som tillfogats den omyndige.

Införandet av regler om skadeståndsansvar vid offentlig verksamhet har, även om de endast delvis löser förevarande problem, inneburit en ytterligare förstärkning av skyddet för omyndigs medel. Sedan utskottet senast prövade förevarande fråga har det inte förekommit något som tyder på att antalet förskingringar av omyndigs medel ökat. Med hänsyn till det anförda finner utskottet ej skäl föreligga att nu frångå den föregående år intagna ståndpunkten att Kungl. Maj:ts prövning av förmyndarskapsutredningens förslag till en skärpt förmyndarkontroll inte bör föregripas. Utskottet erinrar om att utskottet i betänkandet LU 1973:6 förutsatt att proposition på grundval av utredningens förslag kommer att snarast möjligt föreläggas riksdagen.

På grund av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen 1973:71.

Stockholm den 6 mars 1973

På lagutskottets vägnar
ERIK SVEDBERG

Närvarande: herrar Svedberg (s), Svanström (c), Sundelin (s), fröken Anderson i Lerum (s), herr Lidgard (m), fru Åsbrink (s), herrar Sjöholm (fp), Andersson i Södertälje (s)*, Winberg (m), Israelsson (vpk), Olsson i Sundsvall (c), Stadling (s)*, fru Swartz (fp) och fru Nilsson i Sunne (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av herrar Svanström (c), Lidgard (m), Sjöholm (fp), Winberg (m), Olsson i Sundsvall (c) och fru Swartz (fp), vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets betänkande som på s. 8 börjar med orden "Införandet av" och slutar med orden "föreläggas riksdagen" bort ha följande lydelse:

"Införandet av regler om skadeståndsansvar vid offentlig verksamhet har inneburit en viss förstärkning av skyddet för omyndigs medel men löser endast i begränsad omfattning förevarande problem. Skulle den av förmyndarskapsutredningen föreslagna reformen av förmyndarkontrollen genomföras, kommer emellertid, såsom utskottet framhöll vid föregående års riksdag, skyddet för omyndigs medel att ytterligare öka. Men hur effektiv kontrollen än blir går det dock inte att helt utesluta risken för att förmyndaren kan förskingra den omyndiges medel.

Såsom motionärerna påpekar har den omyndige ingen möjlighet att välja förmyndare. I den mån förmyndaren inte är legal förmyndare, dvs. förällder till underårig, utses förmyndaren av vederbörande förmyndarskapsdomstol. Det kan därför enligt utskottets mening inte anses godtagbart från rättvisesynpunkt att den omyndige själv skall stå ansvaret för förmyndarens förskingring av den omyndiges egendom. Den enda rimliga lösningen på problemet synes utskottet vara att staten på något sätt ersätter den omyndige den skada han lidit genom förmyndarens förskingring.

Utskottet vill erinra om att riksdagens borgerliga ledamöter vid flera tillfällen och senast den 28 februari i år vid behandlingen av justitieutskottets betänkande Ju 1973:5 uttalat sig för att riksdagen skall begära en översyn av reglerna beträffande statlig ersättning för skador genom brott syftande till att förutom personskada även egendomsskada och skada av ideell natur skall kunna ersättas av allmänna medel. Därest den

till sistnämnda betänkande fogade borgerliga reservationen hade bifallits av riksdagen synes förevarande fråga ha kunnat få sin lösning. Oaktat riksdagen nu avslagit reservationen har lagutskottet för sin del den uppfattningen att frågan om ett generellt statligt ansvar för skador på grund av brott så småningom måste lösas.

När det gäller frågan om ansvar för förmyndarförskingringar föreligger emellertid, såsom utskottet redan framhållit, särskilda skäl som talar för att staten skall ersätta den omyndige hans förluster. Bestämmelser om ett statligt ansvar för förmyndarförskingringar bör enligt utskottets mening därför införas utan avvaktan på att frågan om ett generellt skadeståndsansvar för staten för alla skador på grund av brott får sin lösning. Enligt vad utskottet erfarit är förmynderskapsutredningens förslag alltjämt föremål för överväganden inom justitiedepartementet. I samband därmed kan lämpligen även övervägas hur ett system med statligt ansvar för förmyndarförskingringar bör byggas upp. Utskottet vill vidare erinra om att utskottet i betänkandet 1973:6 uttalat sig för att proposition på grundval av utredningens betänkande snarast möjligt föreläggs riksdagen. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet bifall till motionen.”

dels att utskottet bort hemställa

”att riksdagen med bifall till motionen 1973:71 hos Kungl.

Maj:t hemställer att förslag föreläggs riksdagen om införande av statligt ansvar för ekonomiska förluster som omyndig åsamkas genom förmyndares förskingring.”